616
El *ginjoler*
(*ALDC*, V, 1095. El *ginjoler*)

El *ginjoler* és un 'arbre originari d'Orient, potser del nord de la Xina, però arribat de bona hora al Mediterrani'; deriva de *gínjol* 35, 83, 122, 137, el seu fruit, que prové d'una var. del llat. vg. *ZIZŬLU o *DJINZŬLU, modificacions del llat. cl. ZIZĬPHUM (ZIZŬPHUM) (← gr. ZÍZYPHON); el segment final podria ser degut a una atracció del llat. vg. ACRĬFULUM 'grèvol' (*DECat*) i la *-n-*, absent en el fr. *jujubier* i l'it. *giuggiolo*, més que a un encreuament amb JINIPERUS, var. de JUNIPERUS (*DECat*), podria atribuir-se a un factor adventici, com ha passat en *arínjol* per *arítjol*, dial. *planxa* per *platxa* 'clapa', *ninxo* per *nitxo*, *rínxol* per **ritxo* (← it. *riccio*), etc., que han inserit una *n* davant palatal. En el mapa representem la variació de la palatal inicial del mot (cf. també *PALDC*, I, mapa 13).

El mot coneix una notable extensió, però amb àrees sense resposta perquè l'arbre no s'hi cultiva. Var.: [dʒ]*in*[dʒ]*olera* 189 i [tʃ]*in*[tʃ]*olera* 108, en femení (com *pomera*, *perera*); *anginjoler* 151, amb pròtesi sufixal; *ninjoler* 117, per dissimilació de palatals; *guindoler* 95, per homonimització amb *guindola* o *guinda*; *ínjol* 54, potser per desaglutinació de **nyínjol* (< **u*[ɲ] *ínjul* < *u*[ɲ] [ʒ]*ín*[ʒ]*ul*) i metonímia 'arbre' → 'fruit'. L'alg. *arbre de la jútjura* 85 (< *jútjula*) respon al patró de formació de noms d'arbre: "*arbre de* + nom de fruit".

Ginjoler, com *gínjol*, és l'únic mot normatiu des del *DG*$_1$, 1932.

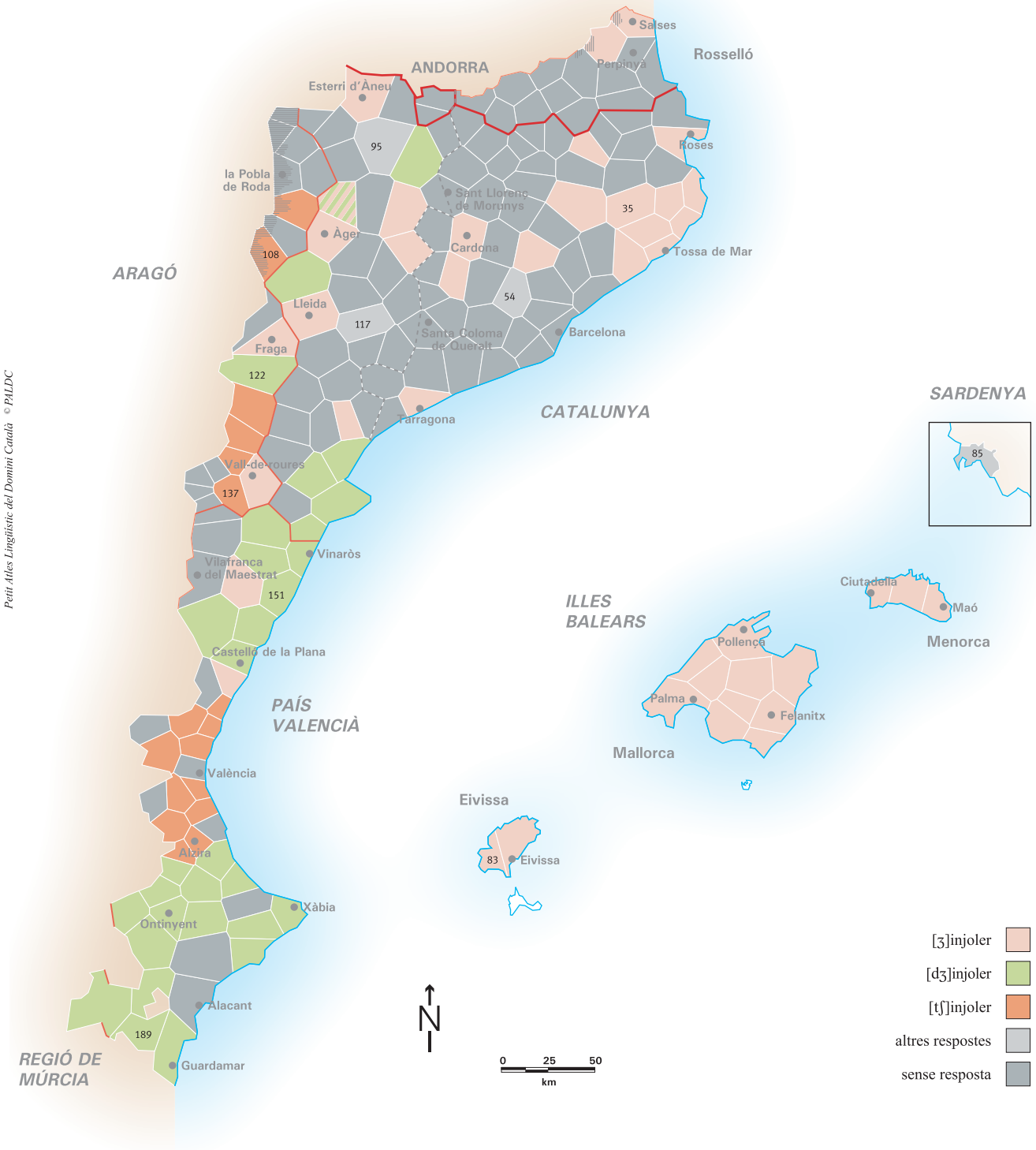

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català © PALDC